

VÁLTOZÓ JOGSZABÁLYOK – 2022. márciusi hatályba lépéssel

Az egyes büntetőjogi tárgyú és ehhez kapcsolódóan egyéb törvények módosításáról szóló 2021. évi CXXXIV törvény

2021. december 17. napján kihirdetésre került az egyes büntetőjogi tárgyú és ehhez kapcsolódóan egyéb törvények módosításáról szóló 2021. évi CXXXIV. törvény.

A törvény alábbi rendelkezései **2022. március 1. napján** lépnek hatályba.

I. A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (Be.) módosítása

1. Ne bis in idem

A Be., a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (Btk.), valamint a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (Szabs.tv.) módosításai azt célozzák, hogy a kétszeres eljárás lefolytatása során kiszabott szankciók halmozása az elkövetőre ne jelentsen eltúlzott terhet a megvalósított jogsértés súlyához képest.

A **Be. 4. § (5)** bekezdésének módosítása értelmében, hogyha az adott cselekmény miatt **az elkövető felelősségét szabálysértési eljárásban már megállapították**, az elkövetővel szemben azonos tényállás mellett – a felülvizsgálat és a perújítási eljárás lefolytatása előtt – **büntetőeljárás nem indítható**. Ezzel a módosítással egyértelművé válik, hogy nemcsak a szabálysértési eljárásban eljáró bíróság által hozott határozat eredményez „res iudicata” hatást, hanem akár – az elkövető beismerése melletti – helyszíni bírság kiszabása is.

A **Szabs. tv.** módosítása eredményeként, a cselekmény bűncselekménnyé minősítése esetén, ha az ügyészség a helyszíni bírságot megállapító döntés közlésétől számított hat hónapon belül azt kezdeményezi, a döntést vissza kell vonni. [Szabs.tv. 99/A. § (4a) bekezdés] A perújításra nyitva álló határidő ilyen esetben is legfeljebb egy év. [Szabs.tv. 127. § (3) bekezdés]

A **Btk.** módosítása pedig lehetővé teszi a szabálysértési pénzbírság mellett a helyszíni bírság beszámítását is a büntetőeljárásban kiszabott szabadságvesztésbe, elzárásba, közérdekű munkába, pénzbüntetésbe és javítóintézeti nevelésbe. [Btk. 92/A. § (1) és (3) bekezdés]

A joggyakorlatban továbbá problémát okozott annak a kérdésnek a megítélése, hogy a természetes vagy a törvényi egységbe tartozó bűncselekmények esetén az **egységben szereplő egyes részcselekmények külföldön történő elbírálása** a bűncselekmény egység Magyarországon elbírálható része tekintetében mennyiben képezhet jogerőhatást, és ennek következtében a magyarországi büntetőeljárás akadályát.

A módosítás az egységes és kiszámítható joggyakorlat kialakítása érdekében kifejezett törvényi szabályozással rendezi, hogy a magyar eljárásban a természetes vagy törvényi egységbe tartozó **részcselekmények közül csak azok esnek a ne bis in idem elve alá, amelyeket külföldön elbíráltak.** Az egységbe tartozó **összes többi részcselekmény tekintetében lefolytatható a hazai büntetőeljárás.** [Be. 4. § (7a) bekezdés]

Így a módosítás eredményeként **a külföldi ítéletre nem alkalmazható a 6/2009. Büntető jogegységi határozatban** kifejtett azon elvi jelentőségű tétel sem, hogy a jogerősen elbírált cselekménnyel természetes vagy törvényi egységbe tartozó részcselekményre az alapítélet res iudicata hatása kiterjed, ezért ezen további részcselekmények vonatkozásában kizárólag rendkívüli jogorvoslati eljárásban lehet a büntetőjogi igényt érvényesíteni. A külföldi ítélet jogerejének ilyen hatása Magyarországon nincs és nem is lehet.

2. Az állami szervek büntetőeljárási cselekvőképessége

A büntetőeljárásban a nem természetes személy sértett, vagyoni érdekelt vagy egyéb érdekelt nevében törvényes képviselő jár el, a törvényes képviselő személyét ugyanakkor nem a Be., hanem az adott nem természetes személy státuszára vonatkozó jogszabályok határozzák meg.

E szabály alól az egyetlen kivételt a Be. 69. § (6) bekezdése tartalmazza, amely szerint az állam sérelmére elkövetett bűncselekmények esetén az állam nevében akkor is az állami vagyon felügyeletéért felelős miniszter jár el, ha a bűncselekményt önálló jogalanyisággal rendelkező állami szerv (pl. állami egészségügyi, oktatási vagy szociális intézmény stb.) sérelmére követték el. Ennek gyakorlati következménye, hogy a sértetti képviselet elválik attól az önálló jogi személyiséggel rendelkező állami szervtől, amely a feladat és hatásköréből fakadóan a bűncselekmény elkövetését észlelhette, illetve azzal kapcsolatban releváns információval rendelkezhet.

A módosítás ezt a problémát orvosolja, ezáltal az állam sérelmére elkövetett bűncselekmények esetén is érvényesülhetnek a jogi személyek képviseletére vonatkozó általános polgári jogi szabályok. Ezek alapján **az önálló jogi személyiséggel rendelkező állami szervek a sérelmükre elkövetett bűncselekmények tekintetében eljárhatnak sértetti képviselőként.**

Az államnak ugyanakkor létezik egy speciális jogalanyisége is [Ptk. 3:405] arra az esetre, amikor az állam, mint egész, nem az egyes szervein keresztül kíván a jogviszonyokban részt venni. Ez utóbbi esetben az állam képviseletét az állami vagyon felügyeletéért felelős miniszter látja el.

Az **állam oldalán történő fellépés egységes szabályozása** érdekében a módosítás rögzíti, hogy a külön jogszabályban meghatározott, egyéb érdekeltként fellépni jogosult szerv [Be. 58. § (4) bekezdés] mellett az állam nevében sértetti képviselő már nem járhat el. Ennek oka, hogy a Be. 58. § (4) bekezdés szerinti egyéb érdekelt bár nem minősülhet

sértetti képviselőnek, jogköre tartalmilag mégis megfeleltethető egy korlátozott sértetti jogkörnek. [Be. 69. § (6) bekezdés]

Az állami szervek büntetőeljárás cselekvőképességére vonatkozó szabály **módosítása nem érinti** a költségvetést károsító bűncselekmények, valamint az állam sérelmére elkövetett más bűncselekmények esetén a **polgári jogi igény előterjesztését korlátozó rendelkezést** [Be. 56. § (4) bekezdés], illetve a **pótmagánvádlóként történő fellépés tilalmát** [Be. 787. § (3) bekezdés d) pontja], ha a sértett az állam vagy közhatalmat gyakorló szerv.

3. A törvényes képviselő jogállása

A Be. jelenleg nem szabályozza **több törvényes képviselő fellépését** az eljárásban.

A módosítás eredményeként **elsődlegesen a törvényes képviselők határozhatják meg** az eljárni jogosult személyt. Abban az esetben, ha erre nem kerül sor, az **ügyben elsőként fellépő törvényes képviselőt** kell az eljárni jogosult képviselőnek tekinteni. [Be. 72. § (5) bekezdés]

Az eljárni jogosult képviselő meghatározásával a többi törvényes képviselő az eljárásból nem kerül kizárásra. Így nincs akadálya annak, hogy a törvényes képviselő egy eljárási cselekményen részt vegyen, illetve jognyilatkozatot tegyen, azonban az eljáró hatóság az ügyiratokat kizárólag az eljárni jogosult törvényes képviselőnek kézbesíti. Nincs akadálya annak sem, hogy a törvényes képviselők korábbi megegyezésüktől az eljárás során eltérjenek, és másik eljárni jogosult törvényes képviselő személyében állapodjanak meg.

Amennyiben a törvényes képviselők között érdekellentét merül fel, arra nézve elsődlegesen a polgári jog szabályai, illetve a Be. törvényes képviselő kizárására vonatkozó rendelkezései az irányadók.

4. A különleges bánásmód körébe tartozó intézkedések különös szabályai (Barnahus-modell)

A Be. egyik célkitűzése volt egy olyan eljárásjogi szabályrendszer kialakítása, amely lehetővé teszi a bűncselekmények gyermekkorú sértettjei tekintetében a büntetőeljárás során elszenvedett másodlagos viktimizáció megakadályozását. A Be. első novellája **2021. január 1. napjától** megjelenítette a büntetőeljárásban az izlandi **Barnahus-módszer** alkalmazhatóságát.

Törvényi szinten olyan „módszertan semleges” szabályozás kialakítása volt a cél, amely lehetővé teszi más – azonos célt szolgáló és arra alkalmas – módszerek, kihallgatási technikák alkalmazását is. A szabályozás biztosítani kívánta a Barnahus-módszer mellett minden olyan szakmailag megalapozott módszer felhasználhatóságát, illetve minden olyan gyermeklélektanban (gyermekvédelemben) jártas szakember közreműködését, amellyel elérhető, hogy a gyermeket lehetőség szerint csak egyszer hallgassák meg, és a meghallgatás során szerzett vallomás elegendő bizonyítékkal szolgáljon a vádemeléshez, ítélethozatalhoz, illetve amennyiben a gyermek többszöri meghallgatása

nem kerülhető el, úgy arra azonos módszertan alkalmazásával, azonos személy által kerülhessen sor.

A **módosítás egyértelművé teszi**, hogy az eljárási cselekmény végrehajtásában a Be. 87. § (1) bekezdés b) pont bb) alpont alapján közreműködő különleges szakismerettel rendelkező személy **szaktanácsadóként vesz részt az eljárásban**.

A módosítás **megerősíti azt a szabályozási koncepciót**, hogy az eljárási cselekmények **végrehajtása minden esetben a bíróság, ügyészség, nyomozó hatóság feladata**, e szervek határozzák meg az eljárási cselekmény kereteit, irányát, gondoskodnak annak feltételeiről, rendjéről, biztosítják annak jogszerűségét.

Az eljárási cselekmény végrehajtására vonatkozó módszertani elvárás, hogy a meghallgatott gyermek jellemzően személyesen ne is találkozzon az eljáró hatóságok tagjaival, a gyermekkel egy helyiségben jelen lévő szaktanácsadón kívül az eljárási cselekményen részt vevő további személyek más helyiségben tartózkodjanak. Erre figyelemmel a gyermek többnyire nem is észleli ezen személyek jelenlétét, a két helyiség között jellemzően telekommunikációs eszköz biztosítja a kapcsolatot. A **módosítás** ezért a meghallgatás (tanúkihallgatás) speciális formájához, módszertanához igazodva **pontosítja a telekommunikációs eszköz használata során jelen lévő** és a közvetítő berendezések által látható, hallható **személyek körét**. [Be. 89. § (4) bekezdés d) pont, 123. § (1) bekezdés f) pont, 123. § (2) bekezdés]

A büntetőeljárársban szaktanácsadó igénybevételére korábban az ügyészség, a nyomozó hatóság, illetve a rendőrség belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szerve, valamint a rendőrség terrorizmust elhárító szerve volt jogosult. A Be. első novellája ezt a jogosultságot a Be. 87. § (1) bekezdés b) pont bb) alpontjának módosításával kiterjesztette a bíróságra is. A módosítás a szabályozás koherenciájának biztosítása érdekében rögzíti, hogy **a vádemelés után a bíróság is jogosult szaktanácsadó közreműködését igénybe venni**, ha annak jogszabályi feltételei fennállnak. [Be. 270. § (1a) bekezdés]

A szaktanácsadó igénybevételének feltételeit és a gyermekek részvételét igénylő eljárási cselekmények szaktanácsadó közreműködésével történő lefolytatásának **részletszabályait** az egyes büntetőeljárási cselekményekre és a büntetőeljárársban részt vevő személyekre vonatkozó szabályokról szóló **12/2018. (VI. 12.) IM rendelet tartalmazza**.

A Be. hatályos szabályai szerint **a nyomozás során az eljárási cselekményről a jegyzőkönyvet az eljárási cselekménnyel egyidejűleg kell elkészíteni**.

A Barnahus-modell megfelelő működéséhez szükséges jogszabályi környezet kialakítása kapcsán felmerült annak a szükségessége, hogy ezt a jelenleg kivételt nem tűrő szabályt fel kellene oldani. A különleges bánásmódot igénylő személyek kihallgatása ugyanis megköveteli, hogy a kihallgatást végző személynek ne kelljen megosztania a figyelmét, az egyidejű jegyzőkönyvezés ne rombolja a kihallgatott személlyel felépített kapcsolatot és ne hátráltassa a kihallgatási protokoll lépéseit.

A fenti céloknak megfelelően **a módosítás bizonyos esetekben lehetővé teszi, hogy az eljárási cselekményről a jegyzőkönyvet három napon belül lehessen elkészíteni.** A módosítás alapján nemcsak a különleges bánásmódot igénylő személyek kihallgatása esetén lehet helye ennek, hanem olyan egyéb helyzetekben is, amikor az eljárási cselekmény különleges körülményei miatt az egyidejű jegyzőkönyvezés nehézségekkel járna.

A módosítás komoly garanciális követelményekkel bástyázza körül ezt a különleges helyzetet. Ennek értelmében ilyen jegyzőkönyvezésre **kizárólag abban az esetben van lehetőség, ha az eljárási cselekményről kép- és hangfelvétel is készül.** Ez teszi ugyanis lehetővé, hogy a később elkészült jegyzőkönyv tartalmát utóbb ellenőrizni és igazolni lehessen.

A másik fontos garanciális szabály, hogy a Be. által megkövetelt **kötelező figyelmeztetéseket kötelező a felvételen rögzíteni.** Így igazolható utóbb, hogy a tisztességes eljárás követelményeiből fakadó garanciákat az eljárás során teljeskörűen megtartották. [Be. 358. § (2)-(4) bekezdés, 360. § (1) bekezdés, 360/A. §]

5. Egyszerűsített telekommunikációs jelenlét

A járványügyi helyzetre figyelemmel a rendkívüli jogalkotás eredményeként a jogalkalmazói gyakorlat különböző digitális eszközöket ismerhetett meg. A jogalkalmazói visszajelzések arra mutattak rá, hogy nemcsak veszélyhelyzetben lenne szükség ezeknek az eszközöknek az igénybevételére. A rendelkezésre álló digitális eszközök rugalmassága ugyanakkor a hitelesség alacsonyabb fokával is jár, ami – ha a járványból eredő egészségvédelmi szükségletek már nem állnak fenn – csak fokozottabb garanciák és ellensúlyok mellett alkalmazható.

Mindezek alapján a módosítás a járványügyi szabályokhoz képest **szűkebb körben biztosítja** a rendelkezésre álló elektronikus csatornák igénybevételét, és **csak olyan eszközök** használatát engedi, amelyek **egyidejűleg képesek kép- és hangfelvétel közvetítésére.** Ezen eszközök használatát a módosítás egyszerűsített telekommunikációs jelenlétként definiálja, és mindazon szabályok alkalmazását lehetővé teszi, amelyek a klasszikus jelenlétre vonatkoznak. **Az általános szabályoktól való eltérést** a módosítás összefoglalóan a Be. 126/A-126/B. §-ába illeszti.

Az egyszerűsített telekommunikációs jelenlét lényege szerint, mivel a kommunikáció a meghallgatott személy digitális eszközén keresztül történik, **az eljárási cselekmény lebonyolítható úgy is, hogy az elkülönített helyszínen kizárólag a meghallgatott személy van jelen.**

A rendszer alkalmazhatóságának feltétele, hogy az egyszerűsített telekommunikációs csatornán keresztül jelenlevő személy a hatósággal, bírósággal együttműködjön, így **nem képzelhető el az eljárási cselekmény az ő hozzájárulása nélkül.**

Az eszköz által biztosított alacsonyabb szintű hitelességre figyelemmel a hatóság, bíróság kompetenciájába tartozik annak mérlegelése, hogy mely esetekben nem folytatható egyszerűsített kommunikációs jelenlét mellett az eljárási cselekmény.

Így a módosítás a digitális eszköz igénybevételére sem a hatóságot (bíróságot), sem az érintettet nem kötelezi.

6. Egyszerűsített elektronikus úton történő kézbesítés, az idézés és az értesítés módja

A módosítás a társadalom szélesebb körében elterjedt kommunikációs eszközök megfelelő garanciális szabályok melletti bevonása érdekében lehetővé teszi az egyszerűsített elektronikus úton történő kézbesítést. Az új szabályozás szerint **bármilyen elektronikus levelezési cím vagy más elektronikus elérhetőség is igénybe vehető**, függetlenül attól, hogy a csatornát mely kereskedelmi szolgáltató biztosítja, sőt az sem akadály, ha a címzett a csatornát külföldről veszi igénybe.

Az új típusú kézbesítési mód igénybevételével ugyanakkor a szabályszerű kézbesítéshez fűződő következmények csak akkor alkalmazhatók, ha **külön nyilatkozattal igazolható a kézbesítés megtörténte**. A nyilatkozat formáját illetően a módosítás nem tartalmaz megkötést, így a szóbeli nyilatkozat is számításba jöhet, de csak akkor, ha annak megfelelő rögzítése megtörtént.

Az új típusú kézbesítési csatornához kapcsolódóan egy **fikciós eset** is meghatározásra kerül. A fikció azonban csak az olyan elérhetőség vonatkozásában állhat be, amely a címzett személy által korábban az eljárásban elérhetőségként bejelentésre került.

Az egyszerűsített elektronikus úton való kézbesítés nem alkalmazható az elektronikus kapcsolattartásra köteles büntetőeljárásban részt vevő személyek vonatkozásában, ideértve azokat is, akik a Be. XXVII. fejezete szerinti elektronikus kapcsolattartást választották. Ebből következően **az egyszerűsített elektronikus úton történő kézbesítés a papíralapú kapcsolattartás egy különös eseteként** helyezhető el az eljárásjog rendszerében. [Be. 130. § (1) bekezdés f) pont, 132. § (6)-(8) bekezdés]

Figyelemmel arra, hogy a módosítás bevezeti a kézbesítés új módjaként az egyszerűsített elektronikus utat, amely alkalmazhatóvá válik az idézés és az értesítés kézbesítésére is, ezért az erre vonatkozó normaanyagban módosítás az idézéshez és az értesítéshez kapcsolódó adminisztratív feladatokban szükséges. [Be. 113. § (2a) bekezdés]

7. A letartóztatás tartamának felső határa életfogytig tartó szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény esetén

A 10/2021. (IV. 7.) AB határozat megállapította, hogy alaptörvénysértő a letartóztatás felső határának a hiánya az életfogytig tartó szabadságvesztéssel is büntethető

bűncselekmények terheltjeinek esetében. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság 2021. szeptember 30. napjával megsemmisítette a Be. 298. § (2) bekezdés a) pontját.

2021. szeptember 30. napjától a Be. 298. § (1) bekezdését azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy ha életfogytig tartó szabadságvesztéssel is büntethető bűncselekmény miatt van folyamatban büntetőeljárás és a veszélyhelyzet tartama alatt a koronavírus-világjárvány akadályozta az előkészítő ülés, illetve a tárgyalás megtartását, a négy évet meghaladó tartamú letartóztatás legfeljebb 2022. szeptember 30-ig tarthat. [543/2021. (IX. 24.) Korm. rendelet]

Az Alkotmánybíróság nem vetette el annak a lehetőségét, hogy a jogalkotó a letartóztatás tekintetében egy magasabb, de határozott tartamú felső határt állapítson meg. Erre figyelemmel a **módosítás** az életfogytig tartó szabadságvesztéssel is büntethető bűncselekmények esetében **a letartóztatás felső határát általános jelleggel öt évben határozza meg.**

A jelentős eljárási nehézséget okozó bonyolult esetekben, így a bünszervezetben elkövetett bűncselekmények, az EU-n kívülre irányuló jogsegélykérelem, valamint néhány nevesített bűncselekmény (terrorcselekmény, illetve előre kitervelten, nyereségvágyból vagy több ember sérelmére elkövetett emberölés) esetén **a letartóztatás további egy évvel hosszabbodhat meg, így hat év lehet a letartóztatás felső határa.**

Szintén hat évben határozza meg a módosítás a letartóztatás felső határát azokban az esetekben, amikor a terhelt a vádemelést követően felróható magatartást tanúsított, így, ha megszökött, szökést kísérelt meg, valamint, ha a bizonyítás megghiúsítása érdekében fejtett ki magatartást.

Amennyiben az életfogytig tartó szabadságvesztéssel is büntethető bűncselekmény miatt elrendelt letartóztatás törvényben meghatározott felső határa eltelik, a bíróságnak el kell döntenie, hogy törvényi akadály hiányában továbbra is fenntartaná-e a letartóztatást vagy például egyes kedvező személyi körülmények fennállására figyelemmel egyébként is enyhébb kényszerintézkedést rendelne el.

Ha kizárólag a törvényi akadály (felső határ) fennállása miatt nem tudja a bíróság fenntartani a letartóztatást, akkor bűnügyi felügyeletet rendel el, az általános szabályoknál szigorúbb magatartási szabályok előírásával. Abban az esetben viszont, ha egyes kedvező személyi körülmények fennállására tekintettel **egyébként sem tartaná szükségesnek a letartóztatás további fenntartását, akkor a bíróság szabad mérlegelése szerint dönthet** enyhébb kényszerintézkedés alkalmazásáról és az előírandó magatartási szabályokról. [Be. 298. § (1) bekezdés e) pont, (4) és (5) bekezdés]

8. Részjogerő

A módosítás a széttartó joggyakorlat egységesítése, valamint az eljárás időszerű lefolytatásának biztosítása érdekében rögzíti, hogy **az elsőfokú bíróság ügydöntő**

határozata részlegesen jogerőre emelkedhet a büntetőjogi főkérdések és az azokhoz szorosan kapcsolódó rendelkezések tekintetében, ha azokat a terhelt, a védő és az ügyész egyaránt tudomásul vette, abban az esetben is, ha az ún. klasszikus járulékos kérdésekről szóló rendelkezésekkel - az elkobzást, a vagyoneklobzást, az elektronikus adat végleges hozzáférhetetlenné tételét elrendelő rendelkezés, valamint a lefoglalás megszüntetéséről szóló rendelkezés, illetve a polgári jogi igényt érdemben elbíráló rendelkezés - szemben az arra jogosultak fellebbezést jelentettek be, vagy a fellebbezésre részükre nyitva álló határidő még nem telt el. [Be. 458. § (5) bekezdés]

9. Jogorvoslat a nyomozási bíró határozata ellen

Amennyiben a nyomozási bíró személyi szabadságot érintő bírói engedélyes **kényszerintézkedést elrendelő vagy meghosszabbító határozata ellen fellebbezésre kerül sor** és a másodfokú bíróság a felülbírálat során azt állapítja meg, hogy a határozat meghozatalára abszolút eljárási szabálysértéssel került sor, a határozatot hatályon kívül helyezi és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasítja, szükségesnek mutatkozik a kényszerintézkedésről való rendelkezésre jogosultságot biztosítani a másodfokú bíróság számára. Erre figyelemmel ilyen esetben **a másodfokú bíróság a kényszerintézkedést elrendelheti, illetve annak határidejét meghosszabbíthatja,** amely a másodfokú bíróság döntésétől számított **72 óráig tarthat.** [Be. 483. § (5) bekezdés]

Amennyiben a nyomozási bíró személyi szabadságot érintő bírói engedélyes **kényszerintézkedés megszüntetéséről szóló határozata ellen fellebbezésre kerül sor** és a másodfokú bíróság a felülbírálat során azt állapítja meg, hogy annak meghozatalára abszolút eljárási szabálysértéssel került sor, a határozatot hatályon kívül helyezi és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasítja, **a fellebbezésnek halasztó hatálya lesz** a Be. 483. § (2) bekezdés a) pontjára tekintettel. Ugyanakkor itt is szükségesnek mutatkozott egy **időkorlát** meghatározása, amely a módosítás eredményeként **a megismételt eljárásban meghozott döntés meghozatalának napja.** [Be. 483. § (6) bekezdés]

10. Határozat a kényszerintézkedésről

Az elfogatóparancs eredményeként bíróság elé állított vádlott esetén kívül más esetben is elképzelhető, hogy azonnali döntést kell hozni két tárgyalás között, és a rendelkezésre álló idő alatt nem biztosítható az ülésen az ügyész és a védő jelenléte.

Így a módosítás eredményeként az **ülés akkor is megtartható az ügyész és a védő távollétében, ha annak tárgya a távolltartás vagy a bűnügyi felügyelet magatartási szabályainak ismételt vagy súlyos megszegése** miatt őrizetbe vett vádlottal szembeni személyi szabadságot érintő bírói engedélyes kényszerintézkedés elrendelése. [Be. 494. § (3) bekezdés]

11. Korlátozott fellebbezés

Az egységes joggyakorlat elősegítése érdekében a módosítás eredményeként a **korlátozott fellebbezés tárgykörében kerül nevesítésre** az az eset, amikor az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felfüggesztett szabadságvesztés kiszabásakor alkalmazott **előzetes mentesítésről szóló rendelkezés miatt jelentenek be fellebbezést.** [Be. 583. § (3) bekezdés a) pont]

A jogalkotó a módosítással egyértelműen állást foglal amellett, hogy az előzetes mentesítés vonatkozásában előterjesztett fellebbezés másodfokon - a Be. 590. § (3) bekezdése alapján - korlátozott felülbírálatot eredményez.

12. A felülbírálat terjedelme a másodfokú bírósági eljárásban

Az Alkotmánybíróság a 19/2021. (V.27.) AB határozatban mulasztásos alkotmánysértést állapított meg arra tekintettel, hogy a másodfokú bíróság a korlátozott felülbírálat [Be. 590. § (5) bekezdés a) pont] keretei között nem vizsgálhatja a büntetőeljárást és a döntést alapvetően befolyásoló relatív eljárási szabálysértéseket, és ilyen esetben a hatályon kívül helyezésre sincs lehetőség.

Az Alkotmánybírósági eljárás alapját képező, az előkészítő ülésen a terhelt bűnössége beismerésének elfogadásával kapcsolatos jogorvoslati lehetőség hiányát a Be. novella 2021. január 1. napjával akként küszöbölte ki, hogy a kérdéses törvénysértést ún. abszolút eljárási szabálysértésként határozta meg, ezzel biztosítva annak korlátozott felülbírálat keretei között történő értékelhetőségét. Az **Alkotmánybíróság** ugyanakkor e módosítás ellenére **általános elvként fogalmazta meg, hogy a hatályon kívül helyezést megalapozó** - a jogorvoslati eljárásban nem orvosolható - **relatív eljárási szabálysértések figyelembe vehetőségét is biztosítani kell.**

Az Alkotmánybíróság döntése egymással konkuráló elvek ütközését eredményezi, hiszen a korlátozott fellebbezésből fakadó korlátozott felülbírálat verseng a törvényesség követelményével, amely konfliktus feloldását nehezíti az a körülmény, hogy a relatív eljárási szabálysértéseket alapvetően az elsőfokú bíróság mérlegelési tevékenységének eredményével - az ítélet megalapozottságával - összefüggésben kell értékelni, meghatározni, miközben a megalapozottság vizsgálatát a korlátozott fellebbezés - az arra jogosultak akaratával egyezően - kizárja.

Az Alkotmánybíróság határozatának megfelelően a módosítás akként pótolja a hiányzó rendelkezést, hogy az ne vezessen a korábbi eljárási törvényekben alkalmazott teljes körű felülvizsgálat visszaállításához.

A módosítás olyan szabályozási megoldást kíván bevezetni, amely igazodik a hatályos szabályozásban és a joggyakorlatban jól körülhatárolt eljárási szabálysértések rendszeréhez. A módosítás a hatályos szabályozási rendszer elemeit megtartva, a szabálysértés súlyához igazodó általános (nem felsorolásszerű) megoldást alakít ki.

A módosítás eredményeként **korlátozott felülbírálat esetén is lehetővé válik mindazon eljárési szabálysértés vizsgálata**, amely **lényeges hatással volt**

- az eljárás lefolytatására,
- a bűnösség megállapítására,
- a bűncselekmény minősítésére,
- a büntetés kiszabására, illetve az intézkedés alkalmazására.

Ugyanakkor rögzítésre kerül, hogy a relatív eljárési szabálysértések vizsgálatára is csak az elsőfokú bíróság ítéletének megalapozottságát firtató kérdések érintése nélkül kerülhet sor. **A jogalkalmazás feladata lesz** annak **meghatározása**, hogy a megalapozatlanság vizsgálata nélkül a Be. 609. § (1) bekezdésében foglalt eljárési szabálysértések közül melyek vonatkozásában kerülhet sor hatályon kívül helyezést eredményező helyzet megállapítására.

A módosítás rögzíti, hogy a részlegesen jogerőre emelkedett rendelkezéseket is a fellebbezéssel nem érintett ítéleti résznek kell tekinteni, ami azt jelenti, hogy **a másodfokú bíróságnak** ebben a körben **lehetősége lesz a jogerő áttörésére**, ha az ott meghatározott járulékos kérdések felülbírálata során azt állapítja meg, hogy az elsőfokú bíróság ítélete törvénytelenen rendelkezett a büntetőjogi főkérdésekről.

Az abszolút hatályon kívül helyezési okokkal szemben, a relatív eljárési szabálysértések nem szükségszerűen hatnak ki az egész eljárásra, hanem önállóan is értelmezhetők egyes vádlottak vonatkozásában. Erre tekintettel a módosítás rögzíti, hogy a relatív eljárési szabálysértések lényeges kihatását minden vádlottra nézve vizsgálni kell. [Be. 590. § (5) bekezdés, (5a) bekezdés, (11a) bekezdés]

13. Perújítás

Ha a távollévő terhelttel szemben lefolytatott eljárást követően a terhelt tartózkodási helye ismertté válik, Magyarországnak nemzetközi egyezményekben vállalt kötelezettsége a terheltek távollétében meghozott jogerős ügydöntő határozatok kézbesítése. Jelenleg azonban erre vonatkozó előírást a büntetőjogi jogszabályok nem tartalmaznak.

Mivel a Bv.tv. 86. § (6) bekezdése alapján a bv. intézet haladéktalanul értesíti a bv. csoportot, ha az elítéltet elfogatóparancs alapján a bv. intézetbe elővezetik, indokolt a terhelt távollétében hozott ítélet kézbesítésének feladatát a bv. bíróhoz telepíteni. (rendeleti szintű szabályozás)

Figyelemmel arra, hogy a Be. kimondja, hogy a terhelt a távollétes eljárásra alapított perújítási indítványát attól a naptól számított **egy hónapon belül** terjesztheti elő, amelyen az alapügyet befejező ügydöntő határozat **jogerőre emelkedéséről tudomást szerzett**, ezért a módosítás egyértelművé teszi, hogy ha **a bv. intézetben kézbesítik a terheltnek** a távollétében hozott **ítéletet**, abban az esetben **ezt a kézbesítést kell a tudomásszerzésnek tekinteni**. [Be. 639. § (3) bekezdés]

14. Jogorvoslat a törvényesség érdekében

A törvényesség érdekében bejelentett jogorvoslat elbírálására a törvény - meghatározott eltérésekkel – a felülvizsgálat eljárási szabályait rendeli alkalmazni. A felülvizsgálati indítvány elbírálására főszabály szerint tanácsülésem kerül sor, nyilvános ülés tartására csak a törvényben meghatározott esetekben van lehetőség.

A **módosítás eredményeként** a törvényesség érdekében bejelentett jogorvoslat - főszabály szerint - **tanácsülésem bírálható el, nyilvános ülés** tartására **akkor** kerül sor,

- ha a **legfőbb ügyész** azt indítványozza, vagy
- azt a tanács elnöke **egyéb okból** szükségesnek tartja.

Ha a Kúria tanácsa a jogorvoslatot tanácsülésem bírálja el, garanciális okból akkor is biztosítani kell, hogy a törvényesség érdekében bejelentett jogorvoslat megismerhető legyen, és azzal összefüggésben az érintettek a tanácsülésről szóló értesítés kézbesítésétől számított **nyolc napon belül észrevételt terjeszthessenek elő**.

[Be. 668. § (1) bekezdés, (1a) bekezdés és (6) bekezdés]

15. Egyszerűsített felülvizsgálat

Az egyszerűsített felülvizsgálati eljárás általános alapja, hogy a jogerős, illetve véglegessé vált ügydöntő határozat valamely járulékos kérdésben a törvény kötelező rendelkezését sérti.

A Btk. 52. § (3) bekezdése alapján kötelező a foglalkozástól való végleges eltiltás a tizennyolcadik életévét be nem töltött személy sérelmére a nemi élet szabadsága, illetve nemi erkölcs elleni bűncselekmény, továbbá a gyermekpornográfia elkövetőjével szemben. Így **indokolttá vált a Btk. 52. § (3) bekezdésében meghatározott eltiltás feltüntetése** az egyszerűsített felülvizsgálati eljárás lefolytatására vonatkozó felsorolásban. [Be. 671. § 8. pont]

Szintén az egyszerűsített felülvizsgálat körébe illik a **Btk. 92/A. § – 92/B. § szerinti joghátrányok beszámítására vonatkozó szabályok megsértése miatti jogorvoslat**, tekintettel arra, hogy a beszámítási szabályok alkalmazása ugyancsak kötelező és mérlegelésre nem ad lehetőséget. [Be. 671. § 6. pont]

16. Eljárás a távollévő terhelttel szemben

A Be. 750. § (4a) bekezdésének módosítása eredményeként egyértelművé válik, hogy **az elsőfokú bíróságnak az ítéletet teljeskörűen meg kell indokolnia a távollévő terhelttel szemben folytatott eljárásban**.

17. Magánvadás eljárás

A módosítás eredményeként az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 52. §-a kiegészül egy új (5) bekezdéssel, amely rendezi az illeték megfizetésének szabályait:

„Ha az illetéket az indítvány előterjesztésekor nem vagy hiányosan fizetik meg, az illetékfizetésre kötelezett személyt fel kell hívni, hogy azt 8 napon belül pótolja és figyelmeztetni kell az illeték meg nem fizetésének a büntetőeljárásról szóló törvényben meghatározott következményeire.”

E szabállyal összefüggésben rögzítésre kerül a Be.-ben, hogy **a bíróság a magánvádas eljárást megszünteti, ha az illetéket határidőben nem fizetik meg**, továbbá ha a fellebbezésért vagy a perújításért az illetéket határidőben nem fizetik meg, azt a fellebbezés, ill. az indítvány visszavonásának kell tekinteni. [Be. 771. § (1) bekezdés d) pont, 778. § (8) bekezdés, 783. § (4) bekezdés]

18. Eljárás a kiutasítás tartamának utólagos meghatározására

Az 1999. február 28. napjáig hatályban volt Büntető Törvénykönyv alkalmazásával kiszabott kiutasítás mellékbüntetés - tartamának határozatlan volta miatt - nem végrehajtható, melynek megoldása jogalkotást igényelt.

Arra az esetre, ha a bíróság jogerős ítéletében a **kiutasítás tartama** az 1999. február 28. napjáig hatályban volt Büntető Törvénykönyv alkalmazásával **nem került meghatározásra és a kiutasítás végrehajtása érdekében még nem intézkedtek**, pl. a kiszabott szabadságvesztés letöltése okán, **a módosítás eredményeként a Be.-ben egy új különleges eljárás lefolytatására nyílik lehetőség**. [Be. 837. § (2) bekezdés, 840/A. §]

Garanciális érvek szólnak amellet, hogy a **különleges eljárás lefolytatásának akadályát képezze** az a körülmény, ha a kiutasítást kiszabó ügyszabó **határozat jogerőre emelkedése óta tíz év eltelt**, mivel ez lehetne a kiutasítás leghosszabb tartama. Ugyanakkor tekintettel arra, hogy a kiutasítás mellékbüntetés mindaddig nem volt végrehajtható, amíg az elítelt a szabadságvesztés főbüntetést vagy más szabadságvesztését ki nem töltötte, ezért annak tartamát a határidő számításakor figyelmen kívül kell hagyni.

A módosítás **a különleges eljárás lefolytatását akkor is kizárja, ha a határozatlan tartamú kiutasítás végrehajtása az idegenrendészeti jogszabályok szerint megtörtént** (pl. kitoloncolással).

Az új különleges eljárás beiktatásával összefüggésben a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény hatálybalépéséhez kapcsolódó átmeneti rendelkezésekről és egyes törvények módosításáról szóló 2012. évi CCXXIII. törvény is módosul.

Azokban az esetekben, amikor a különleges eljárás lefolytatása kizárt, a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (Bv. tv.) módosítása rendelkezik a határozatlan tartamú kiutasítás végrehajthatósága megszűnésére vonatkozó feltételekről, illetve az ennek megállapítására irányuló büntetés-végrehajtási bírói eljárás beiktatásáról.

II. Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) módosítása

1. A magánvádas eljárás illetéke

A módosítások lényege:

- változatlanul fenntartásra kerül azon elv, hogy az állam büntető igényének érvényesítésére irányuló **közzéadás eljárás illetékmentes**, csupán a **magánvádas eljárásban indokolt az illetékfizetési kötelezettség**;
- **újraszabályozásra kerül** a magánvádas eljárásban **illetékfizetésre kötelezett személyek köre**;
- **megszüntetésre kerül az illetékfizetési kötelezettség** az egyéb érdekelt, valamint a terhelt javára jogorvoslati indítványt előterjeszteni jogosult személyek vonatkozásában;
- az átláthatóság érdekében megszűnik az a korábban alkalmazott szabályozási megoldás, amely szerint az Itv. 52. §-a rendelkezik az illetékfizetési kötelezettségről, míg az Itv. 57. §-a az illetékmentességről, ehelyett maga az 52. § rögzíti, hogy mely eljárási szereplőknek kell illetéket fizetnie, így szükségtelenné válik az 57. § (2) bekezdése arra vonatkozóan, hogy mely eljárási szereplők indítványai illetékmentesek; [Itv. 52. §, 57. § (2) bekezdés]
- **pontosításra kerülnek az illeték visszatérítésére vonatkozó szabályok**:
 - a személyes meghallgatás megkezdése előtti vagy a meghallgatás alapján történő eljárás megszüntetés miatti **illetékmentesség visszatérítési okként kerül szabályozásra**,
 - a **visszatérítési okok kibővülnek** azzal, ha a magánvádló fellebbezése eredményes,
 - a pontosítás eredményeként a lerótt illeték csak akkor jár vissza, ha a bíróság jogerős ügydöntő határozatot hozott és a **határozat meghozatalának időpontjában az ügyészség képviselte a vádat**. [Itv. 80. § (1) bekezdés m) pont].

2. A polgári jogi igény illetéke

Mivel a büntetőeljárásban a vádlott és a védő fellebbezése illetékmentes, így a vádlott felmentése érdekében bejelentett fellebbezés – amely a polgári jogi igény jogalapját is vitatja – sem eredményezhet további illetékfizetési kötelezettséget. Amennyiben azonban **a vádlott és a védő fellebbezése kizárólag a polgári jogi igényre vonatkozó rendelkezés ellen irányul, az illetékmentesség nem indokolt**, hiszen a polgári jogi igény tekintetében a háttérjogszabály a Pp., és ez esetben el kell vonatkoztatni attól, hogy annak megítélése a büntetőeljárás keretein belül történik.

A módosítás emellett rögzíti, hogy amennyiben a bíróság a polgári jogi igény érvényesítését **egyéb törvényes útra utasítja, nem kell illetéket fizetni**. [Itv. 53. § (1) és (1a) bekezdés]

3. Mérsékelt illeték

Az Itv. a mérsékelt illeték szabályai körében kimondja, hogy a büntetőeljárásban érvényesített polgári jogi igény illetékére az Itv.-nek a polgári eljárásra vonatkozó rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni. A büntetőeljárásban azonban nem értelmezhetőek egyes, az Itv. 58. § (1)-(5) bekezdése szerinti fogalmak, pl. a „perfelvételt lezáró végzés meghozatala”, „a felek az eljárás megszüntetését közösen kérik”. Ennek megfelelően szükségessé vált **a büntetőügyekre speciális szabályok** megalkotása.

A fentiekre figyelemmel a módosítás rögzíti, hogy az **illeték** az eljárás illetékének 10 %-a (**mérsékelt**), amennyiben az elsőfokú ügydöntő határozat meghozataláig

- a **magánfél visszavonja** az előterjesztett **polgári jogi igényt**,
- a **terhelt** ügy **nyilatkozik**, hogy ellenkérelmet nem kíván előterjeszteni és a **követelést** a magánfél által előterjesztetteknek megfelelően **teljesíteni kívánja**, vagy
- a terhelt a váddal egyezően **beismeri a bűncselekmény elkövetését**.

A módosítás rögzíti, hogy ha a vádlottal szemben **több bűncselekmény** miatt emeltek vádat, a mérsékelt illeték alkalmazásának akkor van helye, ha a vádlott azon bűncselekmény elkövetését ismeri be, amely vonatkozásában a polgári jogi igény előterjesztésre került.

A **többvádoltas ügyek** tekintetében a módosítás előírja, hogy bármelyik vádlott esetén áll fenn a mérsékelt illeték megfizetésének jogalapja, a mérsékelt illeték valamennyi vádlottra vonatkozik és őket **egyetemlegesen** terheli. [Itv. 58/A. § (1)-(3) bekezdés]

4. Illetékfeljegyzési jog

A Be. alapján polgári jogi igényként kártérítésre, sérelemdíj fizetésére vagy dolog kiadására, illetve pénz fizetésére irányuló követelés érvényesíthető. Az Itv. hatályos rendelkezései értelmében azonban az illetékfeljegyzési jog nem vonatkozik a dolog kiadására vagy pénz kifizetésére irányuló követelésre.

A fentiekre figyelemmel **a módosítás az illetékfeljegyzési jogot kiterjeszti** a polgári jogi igényként érvényesíthető **dolog kiadására és pénzfizetésre irányuló követelésre is**. [Itv. 62. § (1) bekezdés c) pont]

5. A büntetőeljárással kapcsolatos egyes kérelmek illetéke

A módosítás **eltörli a büntetőeljárással kapcsolatos egyes kérelmek illetékét**:

- szabadságvesztés, közérdekű munka végrehajtásának megkezdésére irányuló halasztás iránti kérelem,

- közérdekű munka félbeszakítása iránti kérelem,
- pénzbüntetés, államot illető bünyügi költség, rendbírság megfizetésére irányuló halasztás, illetve részletfizetés iránti kérelem,
- kegyelmi kérelem,
- bírósági mentesítés iránti kérelem,
- bünyügi költség és a rendbírság elengedése iránt kérelem.

III. Az Európai Unió tagállamaival folytatott bünyügi együttműködésről szóló 2012. évi CLIII. törvény (EUtv.) módosítása

1. Az európai elfogatóparancs végrehajtása - megtagadási okok

A 2002. június 13-i 2002/584/IB tanácsi kerethatározatnak való teljes körű megfelelés érdekében a módosítás eredményeként a terhelt távollétében hozott határozat végrehajtása céljából kibocsátott **európai elfogatóparancs végrehajtását a bíróság nem tagadhatja meg**, ha a felmerült körülmények alapján a bíróság egyértelműen megállapítja, hogy az átadás nem jár a terhelt nemzetközi vagy európai uniós jogi aktusban rögzített alapvető jogainak sérelmével. [EUtv. 5. § (6) bekezdés e) pont]

A fenti számú tanácsi kerethatározatnak való teljes körű megfelelés érdekében a módosítás az EUtv. 5. § (1) bekezdésének e) pontját – a magyar állampolgár terheltek mellett - **kiterjeszti a Magyarország területén lakcímmel rendelkező uniós polgárokra is.**

2. A végrehajtás átadása

Az EUtv. 141. §-ának (1) bekezdése a pénzbüntetés vagy más pénzügyi kötelezés végrehajtására irányuló jogsegély körében **lehetővé teszi** a jogerős vagy véglegessé vált elítélés alapján a **bünyügi költség megfizetésére kötelezés végrehajtásának átadását más uniós tagállamnak.** A módosítás eredményeként lehetővé válik a bünyügi költség végrehajtásának **átadása akkor is, ha azt ügyészégi határozat állapítja meg.**

3. A specialitás szabálya

Jogalkalmazói visszajelzések alapján **a specialitás szabályáról történő lemondással kapcsolatos nyilatkozatot az európai elfogatóparancs kibocsátására jogosult és nem a fogvatartás helye szerinti büntetés-végrehajtási bíró előtt indokolt megtenni,** erre tekintettel vált szükségessé az érintett rendelkezés módosítása. [EUtv. 123. § (1) bekezdés b) pont]

IV. Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (Btk.) módosítása

1. A bűnhalmazat és a folytatólagosan elkövetett bűncselekmény (Az egység és halmazat)

A Btk. kiegészítésre kerül azzal, hogyha az elkövető több vagy tartós cselekménye egy bűncselekményt valósít meg, vagy több bűncselekménye a törvény rendelkezése alapján egy bűncselekményt valósít meg, és e bűncselekmény miatt az elkövetővel szemben vádemelésre került sor, **az elkövető által a vádemelést követően elkövetett újabb ugyanolyan bűncselekmény önálló bűncselekményként bírálendő el.** [Btk. 6. § (3) bekezdés]

Az új rendelkezésre figyelemmel **az emberölés szabályai is kiegészítésre kerülnek.**

Így a büntetés tíz évtől húsz évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztés, ha az emberölést az elkövetővel szemben emberölés miatt történt vádemelés után követik el. [Btk. 160. § (2) bekezdés I) pont]

E rendelkezés akkor alkalmazható, ha az elkövetőt

- a vádemelés után elkövetett emberöléssel egy eljárásban a korábban elkövetett emberölés miatt is elítélik, vagy
- a korábban elkövetett emberölés miatt jogerősen elítélték.

[Btk. 160. § (7) bekezdés]

A bűncselekmény egység, többség és a halmazat kérdéseinek rendezését a jogirodalom és a joggyakorlat végezte el, a Btk. ebben a körben mindössze a bűnhalmazat és a törvényi egység meghatározását és eseteit tartalmazza. A joggyakorlatban többféle eltérő, és esetenként ellentmondó megközelítés született abban a kérdésben, hogy a több részcselekményt egységbe foglaló bűncselekmények esetén mi az a végső időpont, amelytől az újabb részcselekmények már nem tartoznak a bűncselekmény egységébe.

Erre figyelemmel **a módosítás átfogóan határozza meg, hogy a természetes vagy a törvényi egységbe tartozó részcselekmények a vádemeléstől kezdve egy további bűncselekményt valósítanak meg.** A módosítás ezzel egy olyan objektív időponthoz köti a természetes egység lezárását, amely valamennyi eljárásban meghatározható.

A módosítás azonban nem változtat az ítélt dolog megállapításának alapkérdésein. Az ezen a területen irányadó 6/2009. büntető jogegységi határozat azt rögzítette, hogy a bűncselekmény egységébe tartozó cselekmény jogerős elbírálását követően nincs helye újabb vádemelésnek akkor sem, ha az adott részcselekmény nem képezte a jogerős határozattal megállapított tényállás részét. Az ítélt dologgal szembeni védelem továbbra is a jogegységi határozatban foglaltak alapján állapítható meg, de csak azokra a részcselekményekre, amelyek a módosítás alapján is bűncselekmény egységbe tartoznak.

Az emberölés bűncselekménye esetén az új rendelkezések azzal járnának, hogy a több ember sérelmére elkövetett emberölés törvényi egysége felbomlana, ha a két cselekmény közül az egyik a vádemelést követő időre esik. Az egység felbomlásával az emberölés alapesetei állnának egymással halmazatban, és életfogytig tartó

szabadságvesztés nem lenne kiszabható. Az emberi élet büntetőjogi védelmével kapcsolatos jogpolitikai célkitűzések ugyanakkor változatlanok, ezért a módosítás egy újabb minősítő körülmény bevezetésével biztosítja, hogy az elkövető ellen emberölés büntette miatt folyamatban levő büntetőeljárás alatt, a vádemelést követően elkövetett újabb emberölés esetén életfogytig tartó szabadságvesztés is kiszabható legyen.

Az új minősített eset alkalmazásához az szükséges, hogy az újabb emberölés elkövetésére a korábbi emberölés miatti vádemelést követően, az emiatti jogerős ítélethozatalra pedig az újabb bűncselekmény jogerős elbírálását megelőzően vagy azzal együtt – tehát azonos ügyben – sor kerüljön.

2. A kiutasítás büntetés

A módosítás eredményeként **a kiutasítás tartamának kezdő napja pontosításra kerül.**

Eszerint a kiutasítás tartama azzal a nappal kezdődik,

- **amikor az elítélt Magyarország** – más európai uniós tagállamban tartózkodási joggal nem rendelkező harmadik országbeli állampolgárságú elítélt az **Európai Unió – területét** az idegenrendészeti jogszabályok alapján a kiutasítás végrehajtásáról hozott végzésben meghatározottak szerint **elhagyja**, vagy
- ha ennek időpontja nem ismert, a **végzésben erre kijelölt határnap.**

Ha a bíróság külföldön tartózkodó vagy távollévő terheltet ítélt kiutasításra, a kiutasítás tartama az **ügydöntő határozat jogerőre emelkedése napján** kezdődik.

[Btk. 60. § (4) bekezdés]

A kiutasítás büntetés ténylegesen akkor érvényesül, illetve akkor tekinthető megkezdettnek a végrehajtás, ha az elítélt Magyarország területét elhagyja. Erre, valamint az idegenrendészeti szabályokra figyelemmel nem tartható fenn a Btk. 60. § (4) bekezdése szerinti rendelkezés, miszerint a kiutasítás az ügydöntő határozat jogerőre emelkedésével kezdődik. A bíróság által elrendelt kiutasításhoz, azzal azonos tartamban beutazási és tartózkodási tilalom is kapcsolódik, melynek időtartamát az Európai Unió tagállamai területének elhagyásának napjától, vagy ha ez nem ismert, az erre meghatározott határnaptól kell számítani.

Speciális szabályozást igényel az az esetkör, amikor a bíróság a kiutasítást külföldön tartózkodó vagy távollévő terhelttel szemben mondja ki. Külföldön tartózkodó elítélt esetében az ország elhagyása megtörtént, míg távollévő esetében az elítélt számára nem ismert ez a kötelezettség, így nem is teljesíthető, ezért ezekben az esetekben **kisegítő szabályként megtartásra kerül a büntetőügyben hozott ügydöntő határozat jogerőre emelkedésének napja a kiutasítás kezdőnapjaként.**

3. A vagyonekobbzás intézkedés

A módosítás eredményeként a Btk. kiegészül azzal, hogy **nem rendelhető el vagyonek Kobzás** a vagyorra, ha azzal kapcsolatban a büntetőeljárás tárgyát képező bűncselekménnyel **azonos tényállás miatt** közigazgatási **hatóság**, állami adó- és vámhatóság végleges határozatában vagy közigazgatási perben a **bíróság jogerős határozatában fizetési kötelezettséget állapított meg**, a fizetési kötelezettség erejéig.

[Btk. 74. § (5) bekezdés c) pont]

Az alapvető jogok biztosának az AJB-1084/2020. (korábban: 1369/2019.) számú ügyben született jelentése szabályozási problémákat állapított meg a kétszeres elvonás tilalmának az érvényesülésével kapcsolatban abban az esetben, ha az adóhatóságnak az adóhiányt megállapító határozata a költségvetési csalás miatt vagyonek Kobzást elrendelő ítélet meghozatalát követően válik véglegessé. Az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény (Art.) és a Btk. vagyonek Kobzásra vonatkozó szabályai összhangjának szabályozása érdekében, meg kell teremteni annak a normatív alapját, hogy a párhuzamosan folytatott eljárásokban figyelembe vegyék az eljáró szervek a másik eljárásban már megállapított ugyanolyan jellegű vagyonek vonást.

A Btk. módosítása e körben **alapvetően a 95/2011. BK véleményben megfogalmazottak mentén tartalmaz új szabályokat** a kétszeres elvonás tilalmának érvényesítése érdekében, az ott kimunkált alapelvek normaszövegbe iktatása révén. A rendelkezés a párhuzamosan folytatott eljárások esetében **a kétszeres elvonás tilalmát kívánja törvényi szinten megfogalmazni**. Ennek egyik feltétele a párhuzamos eljárások **szoros ténybeli összefüggése**, amelyet az azonos tényállás fordulat jelenít meg. Ez azonban nem jelenti a párhuzamosan folytatott eljárásokban megállapított történeti tényállások teljes azonosságát, hanem csak az adófizetési kötelezettség legfontosabb elemeinek, így például az adóra elkövetett költségvetési csalás esetén az adónem és az adófizetési időszak azonosságát. Kiemelendő továbbá, hogy a módosítás az eddigi gyakorlatnak megfelelően **a kétszeres elvonás tilalmát csak az ugyanazon személy, ugyanazon cselekmény elkövetéséből eredő vagyonek vonása tekintetében** mondja ki. Erre figyelemmel annak továbbra sincs akadálya, hogy ha például az adóhatóság az adófizetés elmulasztásában megnyilvánuló, a bűncselekményből származó vagyonek megfizetésére a jogi személyt már kötelezte, azonban a büntetőbíróság megállapítja, hogy a bűncselekmény elkövetése révén annak terheltje is kimutatható vagyoni előnyre tett szert, erre nézve a bíróság – az adóhatósági megállapítástól függetlenül – a büntetőeljárásban vagyonek Kobzást rendeljen el.

4. A szabálysértési büntetések beszámítása (Ne bis in idem elve)

A Btk., a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (Be.), valamint a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (Szabs.tv.) módosításai azt célozzák, hogy a kétszeres eljárás lefolytatása során kiszabott szankciók halmozása az elkövetőre ne jelentsen eltúlzott terhet a megvalósított jogsértés súlyához képest.

A Be. 4. § (5) bekezdésének módosítása értelmében, hogyha az adott cselekmény miatt az elkövető felelősségét szabálysértési eljárásban már megállapították, az elkövetővel szemben azonos tényállás mellett – a felülvizsgálat és a perújítási eljárás lefolytatása előtt – büntetőeljárás nem indítható. Ezzel a módosítással egyértelművé válik, hogy nemcsak a szabálysértési eljárásban eljáró bíróság által hozott határozat eredményez „res iudicata” hatást, hanem akár – az elkövető beismerése mellett – helyszíni bíróság kiszabása is.

A Szabs. tv. módosítása eredményeként, a cselekmény bűncselekménnyé minősítése esetén, ha az ügyészség a helyszíni bíróságot megállapító döntés közlésétől számított hat hónapon belül azt kezdeményezi, a döntést vissza kell vonni. [Szabs.tv. 99/A. § (4a) bekezdés] A perújításra nyitva álló határidő ilyen esetben is legfeljebb egy év. [Szabs.tv. 127. § (3) bekezdés]

A **Btk. módosítása** pedig **lehetővé teszi** a szabálysértési pénzbírság mellett **a helyszíni bírság beszámítását is** a büntetőeljárásban kiszabott szabadságvesztésbe, elzárásba, közérdekű munkába, pénzbüntetésbe és javítóintézeti nevelésbe. [Btk. 92/A. § (1) és (3) bekezdés]

5. A korlátlan enyhítés lehetőségének kizárása

A **költségvetési csalást** érintően a Btk. 396. § (8) bekezdésében szabályozott korlátlan enyhítés lehetősége nem alkalmazható, ha a bűncselekményt bünszövetségben követik el.

A Kúria Bfv.I.539/2020/10. végzése kimondta, hogy a korlátlan enyhítés kizárása a társas elkövetési formák közül kizárólag a bünszövetségre vonatkozik, a nulla poena sine lege elve alapján analógia alkalmazásával a bünszervezetben elkövetőkre ez a törvényi rendelkezés nem terjeszthető ki.

A bünszervezet a szervezett bűnelkövetés legsúlyosabb törvényben megjelenő, nevesített formája. A Btk. szabályozása szerint bünszövetség az egyéb törvényi feltételek megléte esetén sem állapítható meg, ha bünszervezet megállapításának van helye. Ennek megfelelően, ha a büntető anyagi jogszabály a korlátlan enyhítést a bünszövetségben történő elkövetés esetére nem teszi lehetővé, úgy a korlátlan enyhítésre a bünszervezetben történő elkövetés esetében sem indokolt lehetőséget biztosítani.

Erre figyelemmel a Btk. 396. § (8) bekezdése módosításának eredményeként a **bűnszövetség mellett a bünszervezet esetén is kizárt lesz a korlátlan enyhítés alkalmazása.**

A jogalkotó - megvizsgálva a Btk. Különös részét - további négy tényállás esetén jutott arra a következtetésre, hogy azok kapcsán szintén fennállhatna az a helyzet, hogy kifejezett törvényi rendelkezés hiányában a bünszervezetben történő elkövetés esetén korlátlan enyhítésre kerüljön sor.

Így a módosítás eredményeként e tényállásoknál a korlátlan enyhítésről rendelkező bekezdésekbe beiktatásra kerül, hogy **a korlátlan enyhítés nem alkalmazható, ha a bűncselekményt bünszervezetben követik el.**

A módosítással **érintett bűncselekmények:**

- **kábítószer birtoklása** [Btk. 180. § (3) bekezdés],
- **vesztegetés** [Btk. 290. § (5) bekezdés],
- **vesztegetés elfogadása** [Btk. 291. § (5) bekezdés] és
- **hivatali vesztegetés elfogadása** [Btk. 294. § (5) bekezdés].

6. Lázadás

A lázadás tényállása nem általánosságban az állami vagy társadalmi rend megdöntésére vagy gyengítésére irányuló tömegzavargásban, hanem „csak” az olyan tömegzavargásban való részvételt rendeli büntetni, amelynek közvetlen célja **konkrét szervek erőszakkal vagy ezzel fenyegetve történő akadályozása, illetve intézkedésre kényszerítése** alkotmányos jogkörük gyakorlásában. E szervek egyrészt a – klasszikus felosztás szerinti hatalmi ágakat megjelenítő – törvényhozó, végrehajtó és igazságszolgáltató hatalom legfőbb szervei, másrészt az államszervezet demokratikus működése felett őrködő államfő, azaz az **Országgyűlés, a Kúria, a Kormány és a köztársasági elnök.**

A módosítás eredményeként a felsorolás kiegészül az Alkotmánybírósággal, amely elleni esetleges támadás az Alaptörvény védelmét biztosítani hivatott legfőbb szerv alkotmányos működését korlátozhatja, illetve lehetetlenítheti el, ezért indokolt az ilyen cselekményeket is lázadásként szankcionálni. [Btk. 256. § (1) bekezdés e) pont]

7. Fogolyszökés

A bűnügyi jogsegély teljesítése során alkalmazható bűnügyi felügyeleti formák bevezetésére tekintettel vált szükségessé a fogolyszökés tényállásának pontosítása. A **Btk.-ban ugyanis nevesíteni kell az EÜtv.-ben és az Nbjt.-ben meghatározott összes bűnügyi felügyeleti típust.**

A módosítás célja annak egyértelművé tétele, hogy az ideiglenes kiadatási, illetve az ideiglenes átadási bűnügyi felügyelet mellett **a kiadatási és az ideiglenes végrehajtási bűnügyi felügyelet szabályainak megszegése esetén is megvalósul a fogolyszökés bűncselekmény.** [Btk. 283. § (2a) bekezdés]

8. A Nikóziai egyezmény kihirdetésével kapcsolatos módosítások

E módosítások a főszabálytól eltérően az Európa Tanács kulturális örökséggel kapcsolatos bűncselekményekről szóló, Nikóziában, 2017. május 19-én kelt egyezménye (a továbbiakban: Egyezmény) kihirdetéséről szóló **2021. évi CXXV. törvény 2. §-ának hatályba lépése napján (2022. április 1.) lépnek hatályba.**

Az Egyezmény 2017. május 19-én nyílt meg aláírásra az Európa Tanács tagállamai, valamint az Európa Tanácsban tagsággal nem rendelkező azon államok részére, amelyek részt vettek az Egyezmény kidolgozásában. Magyarország 2021. október 5. napján aláírta, és a 2021. évi CXXV. törvénnyel ratifikálta az Egyezményt.

Az Egyezmény rendelkezéseivel a hatályos nemzeti jogszabályok nagymértékben összhangban állnak, azonban a teljes körű megfeleléshez indokoltá vált a Btk. módosítása.

Erre figyelemmel a Btk. **értelmező rendelkezései kiegészülnek** a külföldi védelemben részesített kulturális örökségi elem fogalmának meghatározásával. [Btk. 459. § (1) bekezdés 34. pont]

A módosítás eredményeként **büntetendővé válik, ha az alábbi bűncselekményeket külföldi védelemben részesített kulturális örökségi elemmel kapcsolatban követik el:**

- **műemlék vagy védett kulturális javak megrongálása** [Btk. 357. § (3) bekezdés],
- **lopás** [Btk. 370. § (3) bekezdés b) pont bb) alpont],
- **rongálás** [Btk. 371. § (3) bekezdés b) pont ba) alpont],
- **sikkasztás** [Btk. 372. § (3) bekezdés c) pont] és
- **jogtalan elsajátítás** [Btk. 378. § (2) bekezdés].

V. A büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (Bv.tv.) módosítása

1. A kézbesítés szabályai

A veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról és a járványügyi készületségről szóló 2020. évi LVIII. törvény (Kivezető törvény) tette lehetővé az ügyirat egyszerűsített kézbesítését. Erre figyelemmel célszerűnek mutatkozik a Kivezető törvény egyes rendelkezéseinek a büntetés-végrehajtási ügyszakban történő megjelenítése.

Ennek eredményeként

- a hivatalos irat a címzett **elektronikus levelezési címére** vagy **más elektronikus elérhetőségére is kézbesíthető;**
- **az idézés vagy értesítés hangkapcsolatot biztosító elektronikus eszközre küldött szöveges üzenet formájában is kézbesíthető;**
- az egyszerűsített kézbesítés **feltétele az elektronikus elérhetőség bejelentése;**
- a kézbesítés akkor **szabályszerű**, ha annak megtörténtéről **a címzett** igazolható módon **nyilatkozik;**
- a hivatalos iratot a **nyilatkozattétel napján kézbesítettnek** kell tekinteni;

Garanciális elemként kerül rögzítése, hogy az elítélt részére **a szabadságvesztés letöltésére szóló felhívást** az elektronikus levelezési cím mellett **postai úton is** meg kell küldeni.

[Bv.tv. 17/A. § (3a)-(3c) bekezdés]

2. A szabadságvesztés végrehajtásának elhalasztása

A jogerősen kiszabott szabadságvesztés végrehajtásának bizonyossága és kiszámítható időn belüli megkezdése alapvető társadalmi érdek, ami a büntetési célok érvényesülése (generális és speciális prevenció) szempontjából meghatározó jelentőséggel bír. Jogalkalmazói jelzés érkezett arról, hogy jogbizonytalanság tapasztalható a tekintetben, hogy a **Bv.tv. 39. § (1) bekezdése szerinti halasztási kérelem mely időpontig engedélyezhető**. A büntetési célok érvényesülése és a joggyakorlat egységesítése érdekében szükséges annak törvényi rendezése, hogy a halasztás iránti kérelem mely időpontig nyújtható be, illetve engedélyezhető. Figyelemmel arra, hogy a végrehajtás megkezdésére szóló felhívás főszabályként a végrehajthatóság megállapításától számított **három hónapon belüli** időpontra kell, hogy történjen, célszerű ehhez igazítani a halasztás iránti kérelem benyújtásának határidejét, ami az **ügydöntő határozat jogerőre emelkedésétől számítandó**.

A bíróság mérlegelési körébe tartozik annak eldöntése, hogy **a három hónapos kereten belül - amelynek kezdő időpontja a kérelem elbírálásához köthető - milyen tartamú halasztást engedélyez**. Ha a bíróság a kérelmet megalapozottnak találja és a végrehajtás megkezdésére kitűzött határnapra figyelemmel ez indokolt, **a végrehajtás függőben tartása érdekében intézkedhet**. Ebből következően nincs akadálya annak, hogy a bíróság a jogerőre emelkedést követően benyújtott kérelem alapján akár három hónapra engedélyezzen halasztást, amennyiben intézkedik a végrehajtás függőben tartása érdekében. [Bv.tv. 39. § (9) bekezdés]

3. A feltételes szabadságra bocsátás lehetőségéből kizárt életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélték kötelező kegyelmi eljárása

Az **egységes bírói gyakorlat** érdekében vált szükségessé az a **módosítás**, hogy a kötelező kegyelmi eljárás esetén a szabadságvesztésből kitöltött **negyven év számításánál a szabadságvesztésbe** a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény **(Btk.) 92-92/B. §-a alapján beszámított időt figyelembe kell venni**. [Bv.tv. 46/B. § (4) bekezdés]

4. A büntetés-végrehajtási bíró eljárásának általános szabályai

A Kivezető törvény 236. § (6) bekezdése lehetővé teszi meghallgatás és tárgyalás esetén a jelenlét biztosítását elektronikus hírközlő hálózat vagy más elektronikus kép- és hang továbbítására alkalmas eszköz útján is, azzal, hogy ha az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott fogva van, a **jelenlétét elsősorban telekommunikációs eszköz használata útján kell biztosítani**.

Mivel a gyakorlatban a foga lévő elítelt és egyéb jogcímen fogvatartott jelenlétének telekommunikációs eszköz útján történő biztosítása jól működik, célszerű ezt a formát **főszabályként meghatározni**. Így a módosítás eredményeként elkerülhetőek a költséges és biztonsági kockázatot is magában rejtő előállítások.

A büntetés-végrehajtási bírói ügyek egy részében garanciális indokokra tekintettel az elítelt meghallgatása nem mellőzhető. Ezekben az esetekben, amennyiben az ismeretlen helyen tartózkodó elítelt kapcsán bebizonyosodik, hogy külföldön van, bűnügyi jogsegély keretében az idézés vagy a határozat kézbesítésre, illetve az elítelt távmeghallgatás útján történő meghallgatására kerülhet sor.

A Bv.tv. hatályos szabályai azonban nem tartalmazzak rendelkezést a külföldön tartózkodó elítelt jelenlétének telekommunikációs eszköz útján történő biztosítására, illetve arra, hogy jogsegély ügyekben távmeghallgatásra kerülhessen sor. A módosítás pótolja ezt a hiányosságot.

A Kivezető törvény 236. § (6) bekezdéséből levezethetően **a módosítás lehetővé teszi a meghallgatás és a tárgyalás megtartásakor az eljárás résztvevője telekommunikációs jelenlétének biztosítását elektronikus kép- és hang egyidejű továbbításra alkalmas saját eszköz útján.** Tekintettel arra, hogy ez a könnyítés a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (Be.) szabályai között is megjelenik, mint a jelenlét egyszerűsített telekommunikációs eszköz útján történő biztosítása, célszerűségi szempontok indokolják a szabályozások összhangjának megteremtését, amit a módosítás a Be. vonatkozó rendelkezései (Be. 126/A.-126/B. §) alkalmazásának az előírásával old meg.

A joggyakorlat részéről érkezett jelzés szerint problémát jelent, hogy az ismeretlen helyen tartózkodó elítélttel szemben kibocsátott elfogatóparancsot követően is sor kerül az ügyek áttételére, ha az elfogás alkalmával másik törvényszékhez tartozó címet ad meg az elítelt. **Célszerűségi és pertakarékossági szempontok indokolják, hogy azon büntetés-végrehajtási bírói eljárásokban, amelyekben a szabadlábban lévő elítelt meghallgatása nem mellőzhető, az ismeretlen helyen tartózkodó elítéltnak az elfogatóparancs alapján az illetékes büntetés-végrehajtási bíró elé állítása során az elítelt által bejelentett lakcím vagy tényleges tartózkodási hely módosulása már ne változtathassa meg a büntetés-végrehajtási bíró illetékességét.** Azonos érvek alapján **ezt a szabadlábban lévő és szabályszerű idézésre megjelent elítéltek esetére is indokolt kiterjeszteni.** Ezekben az esetekben tehát **illetékességből történő áttételnek nincs helye.**

Szükségessé vált továbbá annak rendezése, hogy azokban az ügyekben, amikor **az elítelt tényleges tartózkodási helye külföldön van,** mi határozza meg a büntetés-végrehajtási bíró **illetékességét,** ha az egyébként nem lenne megállapítható.

Ezek:

- az elítelt **utolsó ismert lakcíme,** illetve **tényleges tartózkodási helye,** ezek hiányában
- az ügydöntő határozatot hozó **elsőfokú bíróság székhelye.**

[Bv.tv. 50. § (1) bekezdés e) pont, 50. § (2a) bekezdés]

5. A reintegrációs őrizet elrendelése és megszüntetése

A joggyakorlat jelzése szerint komoly kockázatot jelenthet, ha a reintegrációs őrizetet a büntetés-végrehajtási bíró döntése alapján az elítélt megkezdheti, de az ügyészség fellebbezése folytán a másodfokú bíróság mellőzi a reintegrációs őrizet elrendelését, és az elítéltet vissza kell hívni a szabadságvesztés végrehajtásának további letöltésére. A módosítás ezért a feltételes szabadságra bocsátáshoz hasonlóan kimondja **az ügyészség fellebbezésének halasztó hatályát**. [Bv.tv. 61/A. § (5b) bekezdés]

Ugyancsak a gyakorlati alkalmazás körében merült fel problémaként, hogy a reintegrációs őrizet utolsó napján az elítélt szabadítására akkor is sor kerül, ha az elítélttel szemben elzárás, átváltoztatott szabadságvesztés vagy szabálysértési elzárás vár végrehajtásra.

A módosítás ezért erre az esetre előírja, hogy **a reintegrációs őrizet utolsó napján** – amikor a szabadságvesztés tekintetében a büntetés-végrehajtási jogviszony egyébként még fennáll – **az elítéltnak be kell vonulnia a bv. intézetbe**, és a következő naptól foganatba kell venni a végrehajtásra váró büntetését. [Bv.tv. 61/C. § (1d) bekezdés, 187/G. §]

A gyakorlat azt mutatja, hogy a reintegrációs őrizet hatálya alatt állók életében előfordulhatnak olyan események, amikor számukra is nyilvánvalóvá válik, hogy a reintegrációs őrizet folytatása nem éri el a célját. Ilyen eset lehet például, amikor a befogadó és a reintegrációs őrizet hatálya alatt álló személy között a kapcsolat megromlik, és így az együttélés a továbbiakban már nem lehetséges. Az ilyen és ehhez hasonló életesemények esetére szükséges **a kérelemre történő megszüntetéssel kapcsolatos szabályok törvénybe iktatása**. [Bv.tv. 61/C. § (1a) bekezdés, 187/F. §]

Külföldi elítélt esetében a Magyarország területéről történő kiutasítás komoly kockázati tényező a reintegrációs őrizet elrendelhetősége szempontjából, mivel alappal lehet tartani attól, hogy a kiutasítás elkerülése érdekében az elítélt elszökik, illetve elrejtőzik. Erre tekintettel **zárta ki** - 2021. január 1-jei hatállyal - **a reintegrációs őrizetre bocsáthatók köréből a bíróság által kiutasított elítélteket** a Bv. tv.-nek a büntetőeljárásról szóló törvény és más kapcsolódó törvények módosításáról 2020. évi XLIII. törvénnyel történő módosítása. Ez az érvelés az **idegenrendészeti hatóság által elrendelt kiutasítás esetére is** vonatkoztatható, ezért a módosítás ezzel **egészíti ki a reintegrációs őrizetből kizártak körét**. [Bv.tv. 187/C. § (1) bekezdés f) pont]

E módosítás az adatkezelésre vonatkozó szabályok pontosítását, azaz **az adatkezelési kör bővítését is szükségessé tette** az idegenrendészeti nyilvántartásban az idegenrendészeti kiutasításra vonatkozó adatokkal. [Bv.tv. 76. § (2) bekezdés m) pont]

6. A kiutasítás végrehajthatósága megszűnésének megállapítása

Az 1999. február 28. napjáig hatályban volt Büntető Törvénykönyv alkalmazásával kiszabott kiutasítás mellékbüntetés - tartamának határozatlan volta miatt - nem végrehajtható, melynek megoldása jogalkotást igényelt.

Arra az esetre, ha a bíróság jogerős ítéletében a **kiutasítás tartama** az 1999. február 28. napjáig hatályban volt Büntető Törvénykönyv alkalmazásával **nem került meghatározásra és a kiutasítás végrehajtása érdekében még nem intézkedtek**, pl. a kiszabott szabadságvesztés letöltése okán, **a módosítás eredményeként a Be.-ben egy új különleges eljárás lefolytatására nyílik lehetőség.** [Be. 837. § (2) bekezdés, 840/A. §]

Azokban az esetekben, **amikor a különleges eljárás lefolytatása kizárt, a Bv. tv. módosítása** rendelkezik a határozatlan tartamú kiutasítás végrehajthatósága megszűnésére vonatkozó feltételekről, illetve az ennek megállapítására irányuló **új büntetés-végrehajtási bírói eljárás** beiktatásáról.

A **módosítás** a határozatlan tartamú kiutasítás mellékbüntetés **végrehajthatósága megszűnését** a végrehajtástól, illetve az ítélet jogerőre emelkedésétől számított **tíz évben határozza meg.** [Bv.tv. 67/A. §, 301. § (7) bekezdés]

7. A pártfogó felügyelettel kapcsolatos eljárás

A pártfogó felügyelet végrehajtása során a pártfogolt magatartása kedvezőtlen irányban is megváltozhat, vagy a pártfogolt olyan élethelyzetbe is kerülhet, amely miatt a bűnisméltési kockázata magasabbá válik.

Erre figyelemmel a módosítás lehetővé teszi, hogy a **pártfogó felügyelő vagy a büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelő javaslatot tegyen külön magatartási szabály előírására** a büntetés-végrehajtási bírónak.

A hatályos jogszabályok ugyanis a javaslattételt jelenleg kizárólag a külön magatartási szabályok módosítása, illetve mellőzése tekintetében biztosítják.

Garanciális elemként kerül beiktatásra, hogy az új külön magatartási szabály előírását megelőzően az elítélt meghallgatása a büntetés-végrehajtási bírói eljárásban **nem mellőzhető.** [Bv.tv. 68. § (9a) bekezdés, 313. § (5) bekezdés]

8. A szabadságvesztés végrehajtása

- **Intézkedés a szabadságvesztés végrehajtásának megkezdésére**
 - Jelenleg törvényileg nem szabályozott, hogy a **szabadságban lévő elítélt feltételes szabadságának megszüntetése** esetén, valamint a **rendkívüli jogorvoslat lefolytatását követően**, ha annak eredményeként a szabadságvesztés vagy annak hátralévő része végrehajtása iránt kell intézkedni, **kinek a feladata az elítélt felhívása a hátralévő rész letöltésére**

- A **módosítás** erre az általános feladatkörben eljáró Büntetésvégrehajtás Országos Parancsnokságát (**BVOP**) **jelöli ki.** [Bv.tv. 84. § (4a) bekezdés]
- **Sajátos kezelési igényű elítéltek számára kialakított részlegek**
 - A módosítás eredményeként a speciális részlegek kibővülnek az **első alkalommal végrehajtandó szabadságvesztésre ítélték** (ún. első büntényes elítéltek), valamint az **időskorúak részlegével.**
 - Speciális szabályok kerülnek beiktatásra e részlegekre történő elhelyezés, illetve annak megszüntetése tekintetében. [Bv.tv. 109/B. §, 109/C. §]
- **A szabadságvesztés végrehajtásának félbeszakítása**
 - **A hatályos rendelkezések szerint**
 - ✓ egy naptári évben **harminc napig** terjedő időtartamra a **parancsnok,**
 - ✓ egy naptári évben **harmincegy naptól kilencven napig** terjedő időtartamra az **országos parancsnok,**
 - ✓ kilencven napnál **hosszabb időre** a büntetés-végrehajtásért felelős **miniszter dönt a félbeszakításról.**
 - **A módosítás eredményeként**
 - ✓ egy naptári évben **kilencven napig** terjedő időtartamra a **parancsnok,**
 - ✓ kilencven napnál **hosszabb időre, de legfeljebb egyévi** időtartamra az **országos parancsnok dönt a félbeszakításról.** [Bv.tv. 116. § (1) bekezdés]
 - A döntési fórum megváltozása folytán a kilencven napnál hosszabb időtartamú félbeszakítás elutasítása esetén is lehetővé válik panasz előterjesztése a döntéssel szemben.
 - Meghatározásra kerül továbbá a félbeszakítás leghosszabb időtartama.
- **Elektronikus megfigyelési eszköz – Testkamera**
 - A módosítás eredményeként **beiktatásra kerülnek** a Bv.tv.-be a bv. szervezet hivatásos szolgálati jogviszonyban álló tagja által **a testkamera alkalmazására vonatkozó szabályok.**
 - Rendszertanilag a testkamera, mint elektronikus megfigyelési eszköz alkalmazására vonatkozó rendelkezést a Bv.tv.150/A. §-ként indokolt beiktatni, ebből következően a hatályos 150/A. § szerinti egyéb megfigyelési eszközre vonatkozó rendelkezés számozása 150/B. §-ra változik.
- **Jutalmazás**
 - **A módosítás eredményeként az elítéltnak adható jutalmak köre bővül:**
 - többletszolgáltatás térítési díjának megfizetése alóli mentesítés egy hónap időtartamra,
 - telefonbeszélgetés térítésmentes biztosítása harminc perc időtartamban,
 - telekommunikációs eszköz útján történő kapcsolattartás soron kívül,
 - csomag vásárlása vagy fogadása soron kívül. [Bv.tv. 165. § (2) bekezdés]

A fenyítés nyilvántartásból törlése jutalom kapcsán jelenleg törvényi szinten nincs szabályozva a jogerősen kiszabott fegyelmi fenyítések eltörlésének menete, így egyszerre akár több fenyítés is eltörölhető jutalomból. Az eltörlés sorrendjének meghatározása szempontjából továbbá nem kerültek súlyozásra a fegyelmi cselekmények.

A módosítás eredményeként

- a fegyelmi fenyítés annak végrehajthatóvá válásától számított hat hónapig jutalomból sem törölhető;
- egyszerre több fenyítés nem törölhető el;
- a fenyítések törlése a törvényben meghatározott sorrend szerint történik;
- a személy elleni erőszakos vagy súlyos sérülést okozó, bűncselekményt is megvalósító fegyelmi cselekmények miatt kiszabott fenyítések jutalomból sem törölhetők. [Bv.tv. 167. §]

• **A fenyítések és a fegyelmi eljárás**

- Jelenleg a Bv.tv. rendelkezései között nincs rögzítve, hogy a fegyelmi fenyítés meddig tartható nyilván a fogvatartotti nyilvántartásban, illetve azt meddig és mire lehet felhasználni. Erre figyelemmel szükségessé vált ennek szabályozása.
- A módosítás eredményeként továbbá rögzítésre kerül, hogy **életfogytig tartó szabadságvesztés esetén** a fegyelmi **fenyítést** a végrehajthatóvá válástól számított **huszonöt év elteltével törölni kell.** [Bv.tv. 171/A. §]

• **A kapcsolattartás szabályai**

- A kapcsolattartás formái **kibővülnek a telekommunikációs eszközzel történő kapcsolattartással.** [Bv.tv. 173. § (1) bekezdés b) pont]

• **Levelezés**

- A tiltott tárgyak, anyagok be- és kijuttatásának megakadályozása érdekében szükséges a **zárt borítékok biztonsági szempontú ellenőrzése**, amely szemrevételezéssel, illetve technikai eszköz alkalmazásával történhet.
- Abban az esetben, ha az ellenőrzés eredményeként alaposan feltételezhető, hogy a zárt borítékban a papíralapú levélen kívül más tárgy is elhelyezésre került, akkor **szükségessé válhat a levél felbontása.** Ennek elvégzésére ad felhatalmazást a módosítás azzal, hogy **ez esetben sem kerülhet sor a levél tartalmának ellenőrzésére.** [Bv.tv. 174. § (4) bekezdés]

• **Az elzárás végrehajtása**

- A büntetés-végrehajtási csoportokra és a büntetés-végrehajtási bírákra háruló adminisztratív terhek csökkentése, valamint a telítettség optimalizálása érdekében **célszerű a BVOP döntésére bízni**, hogy az elzárás végrehajtásának megkezdésére **mely időpontra hívja fel az elítéltet és mely bv. intézetet jelöli ki a végrehajtásra.** Erre figyelemmel a módosítás a **bv. csoporttól a BVOP-ra telepíti az elzárás végrehajtására vonatkozó felhívás kiadását.** [Bv.tv. 273. § (1) bekezdés]

- A módosítás eredményeként továbbá **az elzárás végrehajthatósága megszűnését kell megállapítani akkor is**, ha az elzárásra ítélt folyamatosan öt évet vagy azt meghaladó időt töltött **kényszergyógykezelésben, vagy előzetes kényszergyógykezelésben**. A jelenleg hatályos rendelkezések szerint ugyanis e tekintetben csak a szabadságvesztésben vagy letartóztatásban töltött időt lehet figyelembe venni, valamint a javítóintézeti nevelést, ha annak töltött tartama elérte, illetve meghaladta a két évet. [Bv.tv. 278. § c) pont]
- Az összhang megteremtése érdekében a módosítás **a közérdekű munka és a pénzbüntetés végrehajthatósága megszűnése tekintetében is** figyelembe veszi a kényszergyógykezelésben, vagy előzetes kényszergyógykezelésben töltött időt, valamint a javítóintézeti nevelésben töltött időt is. [Bv.tv. 289. § d) pont, 293/A. § (1) bekezdés]

- **A letartóztatás végrehajtása**

- A módosítás eredményeként **a befogadás alapjául szolgáló iratoknál** a bíróság végzése alapján kiállított értesítőlap mellett az **ügyészi rendelvény** és a letartóztatást elrendelő **bírósági határozat is feltüntetésre kerül**. [Bv.tv. 387. § (3) bekezdés]
- **Azon letartóztatottak** esetében, **akiknek az Igazságügyi Megfigyelő és Elmegyógyító Intézetben (IMEI) történő elhelyezése nem indokolt**, illetve arról a bíróság nemlegesen döntött, de korlátozott beszámítási képességük vagy az IMEI-ben elvégzett vizsgálatuk alapján személyiségzavaruk jellege vagy annak súlyossága miatt mentális állapotuk stabilizálódásához terápia folytatása szükséges, **a bíróság döntése alapján gyógyító-terápiás részlegre helyezhetők**. [Bv.tv. 388. § (3a)-(3b) bekezdés]

VI. A közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (Kp.) módosítása

1. A közigazgatási kollégiummal rendelkező ítéltábla és a Kúria első- és A másodfokú hatáskörei

A Kp. módosuló 12. § (2) és új (3) bekezdése a közigazgatási kollégiummal rendelkező ítéltábla elsőfokú hatáskörét mondja ki az eljáró **közigazgatási szerv kijelölésére** irányuló eljárásban, valamint megnyitja a lehetőséget további ügyeknek **a táblabíróság elsőfokú hatáskörébe utalásra**.

A Kúria változatlanul első és végső fórum

- az alkotmányjogi panasz orvoslása eljárási eszközének megállapítására irányuló eljárásban;
- a helyi önkormányzati rendelet más jogszabályba ütközésének vizsgálatára irányuló eljárásban;
- a helyi önkormányzat jogalkotási kötelezettségének elmulasztása miatti eljárásban;
- a feloztatás kivételével a gyülekezési joggal kapcsolatos eljárásban; valamint
- a törvény által hatáskörébe utalt ügyben.

A hatásköri átszervezés eredményeként módosul a Kp. 7. § (2) bekezdése, nevesítve, hogy **másodfokon** az általános hatáskörű, közigazgatási kollégiummal rendelkező törvényszékekhez tartozó ügyekben a közigazgatási kollégiummal rendelkező ítélőtábla a másodfokú fórum.

Az ugró fellebbezés jogintézményét a jogalkotó nem építette vissza, így **a Kúria csak az ítélőtáblához tartozó (elsőfokú) ügyekben járhat el másodfokú bíróságként.**

2. A bíróság összetétele az ítélőtáblán és Kúrián

A közigazgatási kollégiummal rendelkező **ítélőtábla másodfokon eljáró tanácsa három hivatásos bíróból áll.**

A Kúria fő szabály szerint öt hivatásos bíróból álló tanácsban jár el,

- amelynek két tagja – ha az ügy jellege ezt indokolja – olyan hivatásos bíró lehet, aki közigazgatási ügyben eljáró bírónak nincs kijelölve.
- Az öt főből álló tanács eljárási kódexben történő szabályozásának előkészítését jelentette az egyes igazságügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2020. évi CLXV. törvény 39. §-a, amelynek végső előterjesztői indokolása a nagyobb létszámú tanácsok visszavezetését a történeti hagyományokhoz visszatérésnek tekintette.

3. Hatáskör a kizárás, illetékességi vita és az eljárás elhúzódása miatt előterjeszthető kifogás kérdésében

Az ítélőtáblai szint bevezetésével módosul a Kp. 10. § (4) bekezdése, **a kizárás kérdésében az ítélőtábla dönt**, ha a törvényszéknek nincs olyan bírója vagy tanácsa, amelyre a kizárási ok nem vonatkozik, vagy ha a kizárási ok az egész bíróságra kiterjed.

Illetékességi összeütközés esetén, valamint akkor, ha az illetékes bíróság nem állapítható meg, vagy kizárás miatt nem járhat el, az ítélőtábla jelöli ki és utasítja az eljárás lefolytatására.

Az **eljárás elhúzódása miatt benyújtott kifogás** elbírálására a polgári perrendtartás szabályait azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy a törvényszék mulasztásával szemben benyújtott kifogást az ítélőtábla bírálja el.

4. Hatáskör az eljárás elhúzódása miatt előterjeszthető kifogás és a hatásköri összeütközés kérdésében

Az **eljárás elhúzódása miatt benyújtott kifogás** elbírálására a polgári perrendtartás szabályait azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy

- az ítélőtábla mulasztásával szemben benyújtott kifogást **a Kúria,**
- a Kúria mulasztásával szemben benyújtott kifogást **a Kúria erre kijelölt másik tanácsa**

bírálja el.

Változatlanul a Kúria jár el **hatásköri összeütközés** esetén.

5. A közigazgatási kollégiummal rendelkező ítéltábla illetékessége

Az ítéltábla hatáskörébe tartozó ügyekben a **Fővárosi Ítéltábla kizárólagosan illetékes.**

6. Kötelező jogi képviseletet érintő változások

A Kp. 26. § (2) bekezdésének újra-szabályozása alapján a jogi képviseletre kötelezett fél nevében az **ügyvédjelölt** és ügyvédi kamarai nyilvántartásba vett **jogi előadó** kizárólag az iratok megtekintése, azokról másolat kérése vagy készítése érdekében járhat el.

Az ítéltáblai szint bevezetésével együtt a Kp. 26. § (1) bekezdés nem módosult, így az **ítéltábla előtt nem lesz általános a kötelező jogi képviselet, csak azokban az ügyekben, ahol a törvényszék előtt is kötelező az.** Az átmeneti időszakban ezért a másodfokú eljárásra kiható változás (a kötelező jogi képviselet kivezetése) a jogorvoslati tájékoztatás tartalmára is kihatással bír.

7. A felülvizsgálattal támadható határozatok köre

A Kp. 115. § új (1) bekezdése alapján – figyelemmel a Kúriától elkülönült másodfokú hatáskört gyakorló bíróságra (bírósági szintre) – **a keresetlevelet visszautasító és az eljárást megszüntető jogerős végzés ellen újra megnyílik a felülvizsgálati kérelem előterjesztésének lehetősége, a felülvizsgálati kérelemmel szemben támasztott követelmények szerint.**

Nincs helye felülvizsgálatnak azonban, ha a fél a fellebbezési jogával nem élt és a másik fél fellebbezése alapján a másodfokú bíróság az elsőfokú határozatot helybenhagyta.

8. Átmeneti szabályok

A hatásköri változáshoz kapcsolódó átmenet rendezésének új szabálya a Kp. átmeneti rendelkezései közé épül be, a Kp. 157. § új (14) bekezdése rendezi a kérdést.

A Kp.-nak a (módosító) Törvénnyel módosított rendelkezéseit

- a **2022. március 1-jén vagy azt követően előterjesztett**
 - fellebbezés vagy felülvizsgálati kérelem, illetve
 - az eljáró közigazgatási szerv kijelölésére irányuló kérelem alapján indult eljárásokban, valamint
- a **2022. március 1-jén vagy azt követően előterjesztett**
 - kizárási indítványra,
 - az eljáró bíróság kijelölése iránt kérelemre, továbbá

- az eljárás szabálytalansága ellen vagy
- az eljárás elhúzódása miatt benyújtott kifogásra kell alkalmazni.

Az **elektronikusan, illetve postai úton benyújtott beadványok benyújtási időpontja / beérkezése** kapcsán a Kp. hatálybalépésével felmerült, analóg jogértelmezési kérdésre adott választ a bírósági ügyvitel szabályairól szóló 14/2002. (VIII. 1.) IM rendelet 92. §-a.

A veszélyhelyzettel összefüggő egyes szabályozási kérdésekről szóló 2021. évi CXXX. törvény

A törvény 2022. március 1. napjával módosítja a **veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról és a járványügyi készültségről szóló 2020. évi LVIII. törvény** és az alábbi rendelkezések hatályukat veszti.

I. A Be. alkalmazására vonatkozó átmeneti szabályok közül hatályát veszti:

- **Papíralapú kapcsolattartás esetén az idézés és az értesítés** elsősorban az idézett vagy értesített személy által megjelölt vagy a bíróság, az ügyészség, illetve a nyomozó hatóság hivatalos tudomására jutott
 - a) elektronikus levelezési címre vagy más elektronikus elérhetőségre, vagy
 - b) hangkapcsolatot biztosító elektronikus úton történik.
- A bíróság, az ügyészség és a nyomozó hatóság az (1) bekezdés a) pontjában meghatározott esetben az idézésen és értesítésen feltüntetett azt az elektronikus vagy hangkapcsolatot biztosító elérhetőségét, amelyen a megidézett és értesített személy annak hitelességét ellenőrizni tudja.
- **Az idézéssel és az értesítéssel szembeni mulasztás következményei nem alkalmazhatók**, ha a fent meghatározott módon történt idézés vagy értesítés átvétele nem igazolható.

II. A büntető és szabálysértési ügyekben alkalmazható közvetítői tevékenység eltérő szabályai közül hatályát veszti:

Ha a közvetítői megbeszélés a sértett és a gyanúsított egyidejű jelenlétében a 229. § alkalmazásával sem tartható meg, a közvetítői megbeszélés - ideértve a megállapodás megkötését is - a sértett és a gyanúsított hozzájárulásával úgy is lefolytatható, hogy azon - személyesen vagy telekommunikációs eszköz útján - nem egyidejűleg vannak jelen.

I. A Bvtv. alkalmazására vonatkozó átmeneti szabályok közül hatályát veszti:

A büntetés-végrehajtási bírói eljárásokban, ha ez a járványügyi intézkedésre vagy az egészségügyi válsághelyzettel összefüggő más okra figyelemmel, illetve a törvényszék elnökének ezzel kapcsolatos rendelkezése alapján indokolt, **a meghallgatás és a tárgyalás megtartásakor az eljárás résztvevői jelenlétének biztosítása elektronikus hírközlő hálózat vagy más elektronikus kép- és hang továbbítására alkalmas eszköz útján is megengedett** azzal, hogy ha az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott **fogva van, a jelenlétét elsősorban telekommunikációs eszköz használata** útján kell biztosítani.